

DN DEBATT

DN Debatt. ”Polisen försöker återigen skylla över en skandal”

UPPDATERAD 2023-01-17 PUBLICERAD 2023-01-13

Polismyndighetens egen granskning av fjolårets påskupplopp uppvisar så stora brister att det knappast kan klassas som en utvärdering, skriver artikelförfattaren. Foto: Kicki Nilsson/TT

DN DEBATT 14/1.

Staa/Löfving-ärendet visar på polisens strukturella problem. För att hantera uppmärksamheten har Polismyndigheten valt sina vanliga strategier. En utredning har tillsatts, men det är den som ska granskas som bestämt vem som utreder. Samma sak som när det stormade kring polisens agerande vid påskupploppen 2022, skriver polisforskaren Stefan Holgersson.

Polisens strukturella problem måste åtgärdas – annars kommer polisen att ha fortsatt svårt att lösa sina uppgifter, bland annat att hantera våldsspiralen. Ett av de strukturella problemen handlar om tjänstetillsättningar. Det har blivit uppenbart den

senaste tiden och kan kopplas till polisens oförmåga att hantera skjutningar och sprängningar.

En [undersökning från Polisförbundet](#) visade också att var tredje polis av rädsla för repressalier inte vågar framföra kritik eller synpunkter till ledningen. Värdet var tre gånger högre än genomsnittet för personalgrupper i andra organisationer. För att svensk polis ska utvecklas positivt är nuvarande repressaliekultur ett stort hinder. Och det finns inga tecken på att den är på väg att ändras. Tvärtom.

Den ena sidan av myntet är att vissa personer missgynnas, den andra att somliga gynnas. Ett uppmärksammat fall den senaste tiden är beslutet den tidigare chefen för nationella operativa avdelningen, Mats Löfving, fattade vid tillsättningen av underrättelsechefen Linda Staaf.

Det är bara toppen på ett isberg. Polisförbundet konstaterade i en anmälan till Justitieombudsmannen år 2016 att ”Polismyndighetens förhållningssätt vid tillsättning av chefer i förlängningen utgör en fara för rättssäkerheten, för insynen för medborgarna och för en rekrytering som grundar sig i skicklighet och förtjänst”.

Det handlar om statliga myndigheters krav på korrekthet och transparens och vad som händer när dessa principer åsidosätts.

I Staaf/Löfving-ärendet har Linda Staaf framställts som ett offer. Ur vissa aspekter är det riktigt, men det som till stora delar fallit bort i debatten är orsakerna till att ärendet blev uppmärksammat. Det handlar om statliga myndigheters krav på korrekthet och transparens och vad som händer när dessa principer åsidosätts. Staaf har i medier uttryckt att det är viktigt att komma ”[tillbaka till fakta](#)”, men det är just det som hon och Polismyndigheten undvikit.

Det hela började med att [undertecknad i en forskningsrapport](#) konstaterade att chefen för underrättelsetjänsten, precis som andra höga chefer på olika positioner, hade skönmålat arbetet mot den organiserade brottsligheten. Hon hade dock till skillnad mot dem valt att ha en hög profil i medier och framträtt i ingående personporträtt.

Foto: Erik Simander

Det som var tänkt som en fotnot – att bilden som förmedlades av henne var missvisande och felaktig – växte när enheten hon ansvarade för försökte omöjliggöra en enkel faktakoll. När jag under forskningsstudien försökte kontrollera om Linda Staaf hade gått en kurs i polisiär konflikthantering, en kurs som alla poliser i yttre tjänst ska genomgå, fick jag svaret att ”röjande av dessa uppgifter kan antas skada Polismyndighetens framtida verksamhet”. Agerandet för att hindra att jag [fick dessa och andra uppgifter](#) utgjorde en grund för mediernas fördjupade granskning av Staaf/Löfving-ärendet.

Mats Löfvings ledarstil är känd internt: ”Alla känner till Löfvings omoderna och auktoritära ledarstil. Trots det har han fått hållas. Han har i högsta grad bidragit till att skapa en rädd organisation”, berättar en anställd i DN ([16/12 2022](#)). Till slut blev hans beteende också känt utanför polisorganisationen, men det är olyckligt att det ska krävas en journalistisk granskning för att sådana förhållanden ska kunna diskuteras. I en välfungerande organisation välkomnas kritiska synpunkter och destruktiva mönster kan brytas innan det går så här långt.

Detta alster har så stora brister att det knappast kan klassas som en utvärdering.

Rikspolischef Anders Thornberg har stor del i den uppkomna situationen, men han flyr sitt ansvar. För att hantera den mediala uppmärksamheten valde Polismyndigheten att tillämpa sina [vanliga kommunikationsstrategier](#). Att Thornberg initierade en utredning och själv utsåg vem som skulle leda den följer ett tidigare mönster.

Samma sak gjordes när det stormade kring polisens agerande med anledning av upploppen under påsken 2022. Resultatet av den utvärderingen [presenterades strax före jul](#). Detta alster har så [stora brister att det knappast kan klassas som en utvärdering](#).

Utmärkande för en utvärdering är en tillbakablickande inriktning mot vad som inträffat. Men här framgår att: ”Denna utvärdering präglas av ett högt och genomgående fokus på de

framåtblickande förslag som ska lämnas” och att ”enskildas agerande ska inte beskrivas eller värderas”. Genom ett sådant förhållningssätt undviks kritik mot ansvariga befattningshavare.

Foto: Elin Åberg

I rapporten om påskupploppen sägs: ”Det är slående hur många av de slutsatser och förslag som redovisas i vår rapport som också har förekommit i tidigare utvärderingar, vissa dessutom återkommande.” Ändå undersöks inte varför så blev fallet: ”Vi har inte ansett det vara en del av vårt uppdrag att undersöka skälen till att polisen brister i detta avseende.” Trots att skribenterna uppenbarligen inte vet varför tidigare förslag inte fått genomslag hävdas dock: ”Vi har goda förhoppningar om att utfallet den här gången blir annorlunda.” Varför då?

Det gör att de bakomliggande problemen inte synliggörs och åtgärdas. Det kommer ofelbart att leda till nya kriser för polisen.

Vidare sägs att det inte räcker med att genomföra de konkreta förslag som utredningen redovisar. Det är ”uppenbart att det inte går att långsiktigt åstadkomma en väsentligt bättre förmåga att förebygga och bekämpa våldsamma upplopp och blåljussabotage om inte de systematiska faktorerna beaktas”. Men de systematiska faktorerna vare sig specificeras eller analyseras. Skälet till detta anges vara att det kräver ”en helhetsbild som vi inte har, och inte ska ha”. Varför förklaras inte. Det gör att de bakomliggande problemen inte synliggörs och åtgärdas. Det kommer ofelbart att leda till nya kriser för polisen.

Sedan år 2015 har Polismyndighetens budget ökat med 70 procent och antal anställda med drygt 6 000 personer. Satsningen har inte återspeglats i polisens resultat. Samma sak hände knappt tio år innan polisens stora omorganisering 2015. Då blev poliserna markant fler (17 procent), men utfallet blev inte det som politikerna hade förväntat sig.

Den inbyggda dysfunktionaliteten i Sveriges största myndighets drabbar medborgarna genom bland annat ett stort antal sprängningar, skjutningar, passkaos, dåligt fungerande utredningsverksamhet och bristfälligt trafiksäkerhetsarbete.

För att återkomma till inledningen av denna debattartikel – bakom de återkommande skandalerna inom polisorganisationen finns ett mönster av strukturella problem som har påvisats i ett flertal [forskningsrapporter](#), men som även behöver diskuteras internt och åtgärdas.

Den i Sveriges största myndighets inbyggda dysfunktionalitet drabbar medborgarna genom bland annat ett stort antal sprängningar, skjutningar, passkaos, dåligt fungerande utredningsverksamhet och bristfälligt trafiksäkerhetsarbete.

Att ansvariga politiker nöjer sig med att rikspolischefen har utsett vem som ska utreda Polismyndighetens agerande i samband med Staaf/Löfving-ärendet kommer sannolikt att innebära att de bakomliggande problemen inom polisen även denna gång skyls över. Om inte politiker börjar rikta ett större intresse mot de strukturella problemen inom organisationen kommer polisens kräftgång att fortsätta.

Hur länge ska det få fortgå?

DN Debatt. 14 januari 2023

Debattartikel

Polisforskaren Stefan Holgersson:

["Polisen försöker återigen skyla över en skandal"](#)

Repliker

Rikspolischef Anders Thornberg:

["Inte sant att polisen lider av strukturella problem"](#)

Slutreplik:

Polisforskaren Stefan Holgersson:

["Rikspolischefen viftar bort kritik i stället för att beröra sakfrågan"](#)

TEXT

Stefan Holgersson, polis och lektor på institutionen för ekonomisk och industriell utveckling, Linköpings universitet